

	Rutine for NIBIOs behandling av mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer	Eier (rolle) Adm.dir.	Godkjent dato 12.06.2025
		Godkjent av Styret	Versjon 2.0
		Neste revisjons dato 12.06.2027	Side 1 av 3

1. Bakgrunn

Lov om organisering av forskningsetisk arbeid ([forskningsetikkloven](#)) sier at

- Forskningsinstitusjoner skal fastsette retningslinjer for behandling av saker om mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer. Retningslinjene skal også angi når det som ledd i behandlingen av slike saker skal innhentes en uttalelse fra redelighetsutvalget. Etisk råd er redelighetsutvalget i NIBIO (vedlegg 1).
- Forskningsinstitusjoner skal rapportere saker om mulige alvorlige brudd på anerkjente forskningsetiske normer til Granskingsutvalget (i de nasjonale forskningsetiske komiteene, FEK).
- Uttalelser som konkluderer med at en forsker har opptrådt vitenskapelig uredelig, kan påklages av forskeren til Granskingsutvalget.
- Granskingsutvalget veileder forskningsinstitusjoner om behandling av saker om mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer.
- De nasjonale forskningsetiske komiteene (FEK) skal være rådgivende organer innen forskningsetikk.

2. Formål

Formålet med denne rutinen er å tydeliggjøre hvordan behandling av mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer skal foregå i NIBIO. Rutinen gjelder handlinger begått av NIBIO-ansatte, også dersom handlingene er utført i arbeid ved andre institusjoner. I NIBIO angår forskningsetikken all forskning, kunnskapsutvikling og annen faglig virksomhet. Rutinen gjelder derfor handlinger begått av alle ansatte som utøver denne typen arbeid. I rutinen brukes gjennomgående begrepet «forsker» for enkelthetens skyld. Retningslinjene gjelder imidlertid alle som deltar i det faglige arbeidet, uavhengig av type stilling.

Rutinen skal legge til rette for at NIBIO oppfylle kravene i forskningsetikkloven. Rutinen er utformet med utgangspunkt i Forskningsinstituttens Fellesarenas (FFAs) [veileder for forskningsetiske retningslinjer i forskningsinstituttene](#).

Følgende forhold dekkes ikke av rutinen: NIBIO-ansatte som er utsatt for vitenskapelig uredelighet fra eksterne miljøer, må ta dette opp med den aktuelle forskningsvirksomhetens ledelse som ansvarlig. Alternativt kan NIBIO-ansatte melde dette til egen ledelse i NIBIO, som i samråd med den ansatte, og eventuelt etikkombudet eller Etisk råd, tar dette opp med den aktuelle forskningsvirksomheten.

3. Hva er vitenskapelig uredelighet?

Dersom en forundersøkelse avdekker grunnlag for mistanke, skal en gransking avdekke om ansatte har opptrådt vitenskapelig uredelig eller ikke.

Med vitenskapelig uredelighet menes forfalskning, fabrikkering, plagiering og andre alvorlige brudd på anerkjente forskningsetiske normer som er begått forsettlig eller grovt uaktsomt i planlegging, gjennomføring eller rapportering av forskning.

4. Prosedyre for behandling

Behandling av mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer kan gå gjennom seks faser som beskrevet under. Enkelt saker kan termineres av NIBIOs ledelse i enhver av fasene, evt. etter råd fra Etisk råd i den grad det er rådspurt. Alle som deltar i behandlingen, skal på forhånd ta stilling til egen habilitet og legge frem mulige interessekonflikter i saken. Habilitetsvurderinger skal nedfelles skriftlig.

NIBIOs ledelse og Etisk råd kan etter behov innhente råd fra

- Granskingsutvalget som veileder forskningsinstitusjoner om behandling av saker om mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer.
- De nasjonale forskningsetiske komiteene (FEK) som skal være rådgivende organer innen forskningsetikk.
- Forskningsetisk utvalg (FEU) i Forskningsinstituttene fellesarena (FFA). FEU kan behandle og gi råd i følgende saker: a) forskningsetiske enkelt saker som er forelagt av ledelsen eller av enkeltpersoner i instituttene; b) forskningsetiske enkelt saker som har sitt utspring i konflikter eller klager knyttet til mistanke om brudd på vitenskapelig redelighet og god vitenskapelig praksis
- Andre fagpersoner eller -miljøer

Proessen skal ledes av varslingsmottaket og skal følge NIBIOs «Rutine for intern varsling og behandling av kritikkverdige forhold».

Fase 1. Varsling/melding om mistanke

- Ansatte som mistenker brudd på anerkjente forskningsetiske normer, sender et varsel i henhold til NIBIOs «Rutine for intern varsling og behandling av kritikkverdige forhold»
- Etisk råd kan ta opp forhold som angår mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer på eget initiativ, eller etter henvendelse fra NIBIO-ansatte eller eksterne kilder. Etisk råd legger da saken frem for varslingsmottaket for videre oppfølging i henhold til NIBIOs «Rutine for intern varsling og behandling av kritikkverdige forhold».
- Varselet blir behandlet på samme måte som varsling av andre mulige kritikkverdige forhold, i henhold til arbeidsmiljølovens bestemmelser og NIBIOs «Rutine for intern varsling og behandling av kritikkverdige forhold».

Fase 2. Forundersøkelse om mulig brudd på forskningsetiske normer

- Når varslingsmottaket har mottatt et varsel om mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer vil varslingsmottaket foreta en forundersøkelse. Varslingsmottaket kan innhente råd fra Etisk råd eller andre i denne fasen.
- Forundersøkelsen skal avklare om det er grunnlag for mistanke om brudd på anerkjente forskningsetiske normer. Forundersøkelsen skal oppsummeres i en kort rapport til adm.dir.
- Hvis adm.dir. basert på rapporten fra varslingsmottaket konkluderer at det er grunnlag for mistanke, utarbeider adm.dir. mandat og forbereder lokal gransking. Adm.dir. orienterer styret om saken.

Fase 3. Lokal gransking av mulig brudd på forskningsetiske normer

- Gransking utføres av Etisk råd med bistand fra rådets sekretær, om nødvendig supplert med bistand fra varslingsmottaket eller ekstern(e) fagperson(er). Unntaksvis, ved behov, kan adm.dir. gi denne oppgaven til et annet uavhengig organ/person.
- Innklagede varsles og gis informasjon i henhold til «Rutine for intern varsling og behandling av kritikkverdige forhold»
- Innklagede gis anledning til å uttale seg om innholdet i varselet (kontradiksjon).
- Det utarbeides skriftlig rapport med redegjørelse om behandling av saken og alle dokumenter,

samt vurderinger og råd til adm.dir. I rapporten skal Etisk råd gi sin vurdering av:

- om forsker(e) i saken har opptrådt vitenskapelig uredelig eller ikke,
 - om det foreligger systemfeil ved institusjonen,
 - om det vitenskapelige arbeidet bør korrigeres eller trekkes tilbake,
 - om eventuelle tiltak bør settes inn.
- Innklagede og andre som er part i saken gis rett til å kommentere rapportens faktabeskrivelse.
 - Hvis granskingen utføres av andre enn Etisk råd, skal Etisk råd orienteres om saken når granskingen er avsluttet.

Fase 4. Uttalelse

- Ved avslutning av saken, enten etter forundersøkelse eller etter mottatt råd fra Etisk råd, gir adm.dir. en uttalelse i saken og orienterer styret om uttalelsen.
- Uttalelsen skal ta stilling til:
 - om forsker(e) i saken har opptrådt vitenskapelig uredelig eller ikke,
 - om det foreligger systemfeil ved institusjonen,
 - om det vitenskapelige arbeidet bør korrigeres eller trekkes tilbake,
 - om eventuelle tiltak skal settes inn.
- Dersom saken avsluttes etter en forundersøkelse (fase 2) skal uttalelsen redegjøre for hvorfor det ikke er grunnlag for mistanke på brudd på anerkjente forskningsetiske retningslinjer.

Fase 5. Granskingsutvalget

- I saker som gjelder mulige **alvorlige** brudd på anerkjente forskningsetiske normer (dvs. mulig uredelighet) skal NIBIOs ledelse rapportere til [Nasjonalt Granskingsutvalg](#) når saken er ferdig behandlet. Rapporteringsplikten gjelder uavhengig av konklusjonen i saken.
- Uttalelse som konkluderer med at en forsker har opptrådt vitenskapelig uredelig, kan påklages av forskeren til det nasjonale Granskingsutvalget. Granskingsutvalgets uttalelser er endelige og kan ikke påklages videre.

Fase 6. Sanksjonering

Overtredelse av NIBIOs etiske retningslinjer, deriblant brudd på anerkjente forskningsetiske retningslinjer, blir håndtert i henhold til lov om statens ansatte m.m. (Statsansatteloven), §§ 25 – 37, som omhandler ordensstraffer, oppsigelse, avskjed, suspensjon, saksbehandlingsregler og ankemuligheter.